tyrimai pratęsiant 2013 m. tyrimų plotą V kryptimi. Iš viso ištirtas 20 m² plotas, t. y. 5x4 m dydžio ***perkasa***. Tyrimų metu fiksuota panaši situacija kaip ir gretimame 2013 m. tirtame plote. Perkasoje buvo XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis, taip pat apnaikintas vėlyvesnių arimų metu. Atskirai verta paminėti rastą įtveriamąjį strėlės antgalį, datuojamą XIV a. II puse, o remiantis kitais tyrėjais galbūt ir ankstyvesnį (1 pav.).

Perkasoje atidengta dar 2013 m. tyrimų plote rasta duobė. Jos užpilde aptikti radiniai datuoti XVI–XVII a. Tačiau kai kurios šukės tarpusavyje klijavosi tiek iš duobės turinio, tiek iš sluoksnio, esančio dar aukščiau. Dalis duobės dugno padengta degtu moliu, aptikta daug akmenų – daugiausia skaldytų arba suskeldėjusių nuo karščio. Tad galbūt aptikta buvusi laužavietė, tikėtina, XII–XIII a. (remiantis 2013 m. anglies, aptiktos duobėje, AMS datavimu bei keliais pavieniais ankstyvesniais radiniais), sunaikinta ir užpildyta XVI–XVII a. radiniais.

Tenka konstatuoti, kad dėl aptiktos duobės paskirties galutinio atsakymo nėra. Visgi 2013 m. AMS data ir keli pavieniai radiniai, datuojami ankstyvesniu laiku nei Radvilų laikais klestėjęs dvaras, liudija netoliese ar čia pat esant ar buvus XII–XIV a. sluoksnį ar struktūras.

1 pav. XIV a. II pusės įtveriamasis lanko strėlės antgalis. R. Šmigelsko nuotr.

Fig. 1. The tanged arrowhead from the second half of the 14th century.

The investigation of the Dubingiai castle site

In 2014, the excavation of the area begun in 2013 at the Dubingiai castle site (Molėtai District) continued. In 2014, one 4 x 5 m trench (20 m²) was excavated, a 16th–17th-century cultural layer recorded, and a tanged arrowhead from the second half of the 14th century was found (Fig. 1). A pit filled with finds dating to the 16th–17th centuries was completely unearthed. Some of the sherds from the pit and from the layer above it fit together. Part of the pit's bottom was covered with burnt clay and many burnt stones were discovered. It is evident that this was a fire site, likely in the 12th–13th centuries (based on the AMS dating of the charcoal discovered in the pit in 2013 and on several isolated earlier finds), that was destroyed and filled with items from the 16th–17th centuries.

Atas Žvirblys

Antavilių dvaro svirno aplinka

Vilniaus miestui priklausanti Antavilių gyvenvietė yra miesto R pusėje, prie kelio Nemenčinės link, Antavilio ežero krante (Antavilių g. 5). Čia 2014 m. spalį–lapkritį Antavilių dvaro sodybos fragmentų (UK 884) komplekso teritorijoje esančio svirno (UK 36424) aplinkoje vyko žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai. Jų metu ištirti du 1,5x1,5 m dydžio šurfai (bendras ištirtas plotas 4,5 m²). Žvalgymai vykdyti apie 85–90 m² plote.

Istoriko Miroslavo Gajevskio teigimu, Antavilių dvarelis galėjo kurtis nuo XV a. Kelis amžius tai galėjo būti didelio Viršupio dvaro

1 pav. Svirno pamatas šurfo 1 PR sienelėje iš ŠV. A. Žvirblio nuotr.

Fig. 1. The granary foundation in the SE wall of test pit 1, as seen from the NW.

dalis. Tik XVII a. iš Viršupio išsiskyrė nedidelė Antavilių žemės valda ar valdovo iždui priklausęs dvarelis. Tuo metu dvarą valdė Kervinai Gosievskiai (*Korvin Gosiewsky*). 1736 m. pirmą kartą minima Antavilių vietovė. 1748 m. dvarui priklausė ūkinis pastatas, svirnas ir dvarelis. XVIII a. II pusėje – XX a. pradžioje dvaro savininkai dažnai keitėsi. Nuo XX a. II pusės čia veikia senelių pensionatas. Antavilių dvaro sodybos fragmentų svirnas, prie kurio vyko archeologiniai tyrimai, yra liaudies architektūros stiliaus pastatas, statytas XIX a.

Svirno aplinkoje 2013 m. archeologinius tyrimus vykdė J. Stankevičiūtė. Jų metu ištirtas vienas 1,5 m^2 dydžio šurfas, žvalgytas 23,85 m^2 plotas. Nustatyta, kad po užslinkusių žemių sluoksniais 0,6–1,1 m gylyje nuo žemės paviršiaus yra išlikęs supiltinis sluoksnis su XVII a. radiniais: koklių fragmentais, keramikos šukėmis. Įžemis pasiektas 0,9–1,6 m gylyje.

2014 m. š***urfas 1*** tirtas prie svirno ŠV sienos. Kultūrinio sluoksnio storis šioje vietoje – 1,7 m. Paviršiuje, iki 40 cm gylio nuo esamo žemės paviršiaus, fiksuotas 3 horizontų kultūrinis sluoksnis, datuojamas XX a. II puse. Giliau, 30–90 cm gylyje tirtas XIX a. sluoksnis, kurį galima sieti su svirno statybos laikotarpiu. Jo apatinis horizontas sutampa su 80–90 cm gylyje pasiekta svirno pamatų apačia (1 pav.). Tirtame sluoksnyje rasta buitinės keramikos fragmentų, keletas stiklinių butelių dugnelių šukių. 0,45–1,2 m gylyje išsiskyrė juodos žemės sluoksnis su pavieniais radiniais, datuojamas XVII–XVIII a. Giliau tirti kultūrinių sluoksnių horizontai be archeologinių radinių.

Šurfas *2* tirtas 1,8 m atstumu nuo svirno PV sienos. Kultūrinio sluoksnio storis šioje vietoje – 1,8 m. Iki 60 cm gylio nuo esamo žemės paviršiaus buvo XX a. kultūrinis sluoksnis. Giliau, 0,4–1,12 m gylyje tirtas XVII–XVIII a. sluoksnis su XVI a. pabaigos – XVIII a. pavieniais radiniais. Ankstyviausi iš jų yra XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios smulkus polichrominio koklio fragmentas, puoštas geometriniu, augaliniu kiliminiu ornamentu ir XVI–XVII a. I puse datuojama Kielcų keramikos indo šukė. Tęsiant tyrimus 0,9–1,8 m gylyje tirti kultūrinių sluoksnių horizontai be archeologinių radinių.

Sklype įvairių žemės judinimo darbų vietose vykdyti žvalgymai. Jų metu fiksuoti XVII–XX a. sluoksniai su pavieniais to laikotarpio radiniais. Tarp radinių išsiskyrė keli stambūs XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios plokštinių koklių fragmentai. Vienas jų – žaliai glazūruoto plokštinio koklio kampas, puoštas erelio figūra, su išlikusiu datos fragmentu „(15?)85“ (2 pav.). Galima spėti, kad tai – Radvilų herbas, kuriame pavaizduotas viengalvis erelis. Rastas ir neglazūruoto koklio fragmentas su erelio sparnu

(3 pav.). Dar vienas koklio fragmentas yra daugiaspalve glazūra padengto plokštinio koklio kampas, puoštas geometriniu, augaliniu ornamentais, datuojamas XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia (4 pav.). Dauguma koklių rasti XIX–XX a. II pusės perkasimuose, taigi, jų patekimas į sluoksnį yra antrinis. Tikėtina, kad šie koklių fragmentai čia pateko iš Antavilių dvaro rūmų aplinkos (dabartinis Antavilių g. 9 namas, esantis ant kalvos į P pusę nuo tyrimų vietos), kur gali būti išlikęs vertingas XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis.

2014 m. archeologiniai tyrimai patvirtino istoriko M. Gajevskio teiginius apie Antavilių dvarą XVII a., o jų metu rasti ankstyviausi radiniai (koklis su „1585“ data ir Radvilų (?) herbu ir kt.) rodo, kad dvaras galėjęs būti ir ankstesnis: XVI a. IV ketvirčio.

2 pav. XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios plokštinis koklis su išlikusiu datos fragmentu „(15?)85“. A. Žvirblio nuotr.

Fig. 2. A panel stove tile from the late 16th – early 17th century with part of a date: '(15?)85'.

3 pav. XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios plokštinis koklis. A. Žvirblio nuotr.

Fig. 3. A panel stove tile from the late 16th – early 17th century.

The vicinity of the Antaviliai Manor granary

In 2014, two test pits (a total of 4.5 m^2) were excavated and a roughly 85–90 m^2 area surveyed in the vicinity of the granary on the grounds of the Antaviliai Manor complex (city of Vilnius). It was determined that under a 19th–20th-century cultural layer on the N–NW side of the plot (Fig. 1), a 17th–18th-century layer with isolated 16th–18th-century finds has survived at a depth of 0.4–1.2 m. Fragments of panel stove tiles (*Blattkacheln*) from the late 16th – early 17th century stand out among them (Figs. 2–4). They could have reached the granary from the vicinity of the Antaviliai Manor complex, where it is likely that a valuable 16th–17th-century cultural layer has survived.